

דבר-תורה: רעיונות קצרים, משלים וסיפורים לפרשיות השבוע, מועדים ואירועים שונים

שלוקטו ונאספו לאוצרו של הרב שלמה הלוי שליט"א

פרשת כי-תצא

הצער קובע את המחיר...

בפרשת השבוע ישנה מצווה של שילוח הקן והשכר המובטח על עשייתה הוא אריכות ימים. בדרך כלל, התורה איננה מפרטת את שכר המצוות למעט שניים מהן ששכרן שווה: מצוות כבוד אב ואם (שקשה מאד לביצוע ותמידית) ושילוח הקן (קלה לביצוע וחד פעמית) שבהן מבטיחה התורה "למען יאריכון ימיה". חז"ל מהשוואה זו בשכר המצוות למרות שהקושי בקיומם שונה הגיעו למסקנה: מכיוון שאין אנו יודעין מהו מתן שכרן של מצוות, צריך לקיים את כולם.

בפרקי אבות (פרק ה משנה כב'): "בן הא הא (שמו של החכם שהיה אחד מן התנאים) אומר: "לפום צערא אגרא". כלומר, לפי גודל הצער – כך הוא השכר. שלעתיד לבא בעולם הבא, כששוקלים את מעשיו של האדם, בכדי לדעת מהו השכר שמגיע לו, שקילת המצווה איננה אך ורק לפי חשיבות המצווה כלומר, זה לא מחייב שאם היא מצווה "גדולה", מקבל הנידון שכר גדול בעבורה, ואם היא מצווה "קטנה" יקבל הוא שכר מועט, אלא מביאים בחשבון גם את כל הטורח שהיה לאדם בכל מצווה ומצווה, ואם התברר שאכן עשה מאמצים מרובים בכדי לכבוש את יצרו, ישוכלל שכרו ממעשיו והטרחה שהייתה לו בגין המעשה, ואם לא טרח כלל יקבל שכר על המצווה בלבד.

משל למה הדבר דומה: לקיסר גדול שבנה ארמון נפלא, והביא שני ציירים שיעצבו לו את הקירות, ונתן לכל אחד מהם כותל אחד ואמר להם: "מי שיעשה את הציור הכי יפה והכי מושקע, יקבל שכר גדול מחברו. לשם כך קצב להם הקיסר זמן של שנה אחת. והנה האחד השתדל מאד ובחריצות יתירה דאג לעשות את המלאכה על הצד הטוב ביותר, בעוד חברו המופקד על הקיר שממול לא עושה דבר ומסתובב בחוסר מעש ובבטלה במשך רוב שעות היום. מבזבז את זמנו על אכילה ושתייה והבלים למכביר. והנה הגיע היום האחרון, החרוץ כבר סיים את מלאכתו, בעוד העצל טרם התחיל. מה עשה? ביום הסיום, הוא פרש לאורך הקיר - מראה מיוחדת עם עיוותים מיוחדים. זו, ציפתה את הכותל שלו וממנה השתקף על הקיר שלו הציור של חברו החרוץ, תוך שהעיוותים שבמראה משווים לציור של השכן גוון מיוחד העולה על הציור המקורי... והיה הדבר לפלא יותר בעיני כל הצופים. כאשר בא הקיסר ופמלייתו התפעל מיופי המלאכה של הצייר החרוץ. אבל בראותו את הכותל שממול התפלא עוד יותר. שאל הקיסר את יועציו: האם ראוי שה"מעתיק" יקבל שכר על מעשהו? והרי לא עשה את שביקשתי?! זאת ועוד, הוא לא השקיע מזמנו מאומה למעני, ולא רצה לפאר את ארמוני... אלא הערים עלי... "מה נעשה?" שאלו היועצים זה את זה. "הכיצד נשלם לו את שכרו? הרי סוף סוף, הקיר שלו הוא יפה משל חברו..." לפתע קם הקיסר החכם לקח שק של זהב, הניחו ליד הכותל של החרוץ (והשק משתקף במראתו של העצל) והכריז: "תודה לכם אומנים יקרים, שמתני ליד כל קיר את שכרכם כל אחד כפי פועלו ומעשיהו..." החרוץ לקח את שקו והעצל יצא בפחי נפש...

והנמשל הוא: חז"ל אומרים: "טוב אחת בצער - ממאה שלא בצער". כלומר טובה מצווה אחת, לימוד תורה אחד, שאדם מצטער בו - יותר ממאה אחרים קלים יותר. מי שטרח והתייגע בעמל המצוות בודאי יהיה שכרו רב עצום לפי הצער שחוה בקיומן...

שבת שלום ומבורך

מצווה לפרסם בעבודה ובבית הכנסת